

# Koetoiminta ja käytäntö

Liite 28.3.2000 57. vuosikerta Numero 2 Sivu 5



Kristiina Kanerva

Sinikka Kurri pesee maanäytettä peruna-ankeeroisen määritystä varten.

## Tarkastuksilla pidetään suomalainen siemenperuna puhtaana

ISMO KOSKINEN, Kasvintuotannon tarkastuskeskus, Siementarkastusosasto

Sertifioidun eli tarkastetun siemenperunan tuotanto on Suomessa tarkoin valvottua. Erityisesti ns. vaarallisten kasvintuhoojien osalta tarkastetaan tuotantoa säännöllisesti. Tällaisia ovat esimerkiksi peruna-ankeeroinen ja rengasmätä. Maamme koko perunantuotannon kannalta on ratkaisevan tärkeää, että

Suomessa tuotettu siemenperuna on täysin puhdasta näistä tuhoojista.

Siemenperunan laadun ylläpitämiseksi tuotannolle on asetettu myös muita vaatimuksia ja niiden noudattamista valvotaan tarkastusten yhteydessä sekä viljelyksillä että varastoissa ja pakkaamoissa.

## Kasvintuhoojat kuriin ajoissa

Siemenperunan tuotantoon kohdistuvilla määräyksillä pyritään jo ennakolta estämään kasvitautien tai tuholaiten leviäminen perunaan. Tästä syystä on rajoitettu esimerkiksi muun perunan tuotantoa siemenperunatilalla. Se on mahdollista ainoastaan, jos muun perunan tuottamiseen käytetään yhtä korkeatasoista siementä kuin siemenperunallekin ja tuotanto tarkastetaan samoin kuin siementuotantokin. Vastaavat määräykset koskevat myös tilalla käytettäviä koneita, kalustoa ja varastointilaatikoita. Tällä estetään tautien kierto tilan sisällä vuodesta toiseen sekä niiden leviämismahdollisuus siemenperunaan. Siemenperunan tuotannossa on noudatettava lisäksi viljelykiertoa, jossa perunaa voi viljellä korkeintaan kahtena peräkkäisenä vuotena samalla loholla, korkeimmilla luokilla kuitenkin ainoastaan yhtenä vuotena. Siinäkin tavoitteena on kasvinterveyden säilyminen.

Kasvintuhoojien leviämisen estäminen jo ennakolta on varmempi ja halvempi tapa pitää ne kurissa kuin tarkastusten lisääminen. Tarkastusten avulla voidaan varmistaa tuotannon terveys, mutta varsinkin vaarallisten tuhoojien leviämisen estäminen jo ennalta on tehokkaampaa.

Suomen tilanne on tässä suhteessa poikkeuksellisen hyvä, sillä siemenperunan päätuotantoalue on säilynyt puhtaana.

### **Tarkastukset takaavat laadun**

Tarkastusten tavoitteena on varmistaa tuotetun siemenperunan terveys ja laatu ottamalla riittävästi näytteitä joko laboratoriomäärityksiin tai tuotantopaikalla tehtäviin mukulatarkastuksiin. Samalla valvotaan tuotantovaatimusten noudattamista.

Siemenperunaviljelyksillä ei saa esiintyä lainkaan peruna-ankeroista. Puhtauden varmistamiseksi tarkastaja ottaa tuotantoon tulevalta lohkolta maanäytteet peruna-ankeroisten tutkimiseksi. Jokainen näyte koostuu useista osanäytteistä, jotta alue tulisi luotettavasti kartoitetuksi. Näytteet analysoidaan Kasvintuotannon tarkastuskeskuksessa siementarkastusosastolla.

Viljelystarkastuksia tehdään siemenperunalle joko yksi tai kaksi kertaa kasvukauden aikana kasvustojen terveyden ja tuotantomääräysten noudattamisen valvomiseksi. Eri siemenperunaluokilla on erilaiset vaatimukset sekä kasvuston terveyden että muiden tuotantoa koskevien määräysten osalta. Tarkastuksen kohteena ovat vaarallisten tuhoojien lisäksi tavanomaisemmat taudit, kuten tyvimätä ja virukset. Samalla havainnoidaan myös vieraat lajikkeet sekä esikasvirajoitusten, kantasiemenvaatimusten ja eristyskäytösten noudattaminen.

Sadonkorjuun jälkeen tarkastaja ottaa mukulanäytteet sadosta ja ne tutkitaan siementarkastusosastolla. Virusanäytteestä testataan Y- ja A-virus kaikilta luokilta ja korkeimmilta luokilta lisäksi S-, M-, X- (OVATKO MYÖS VIRUKSIA?) ja kierrelehtisyysvirus. Rengasmätänäytteestä tutkitaan perunan vaalea rengasmätä. Rengasmätää ei siemenperunassa saa esiintyä lainkaan. Rengasmätänäytteitä otetaan suhteessa tuotettuun alaan. Jokaista alkavaa hehtaaria kohden otetaan yksi näyte. Kussakin näytteessä on 200 mukulaa, jotka otetaan kattavasti eri kohdista erää.

Lajittelun jälkeen pakkauksen yhteydessä tai sen jälkeen tarkastaja ottaa näytteet vielä mukulatarkastuksiin. Näytekooko on silloin 400 mukulaa ja näytteitä otetaan tarkastettavan tuotantomäärän mukaisesti jakamalla erä osaeriin. Jokaisesta osaerästä on otettava näyte eikä sitä ole lupa toimittaa eteenpäin pakkaamolta ennen kuin tarkastaja on ottanut kyseiseen osaerään kohdistuvan näytteen ja tarkastanut sen. Mukuloista tarkastetaan mm. kokoluokka ja se, että ne täyttävät laatuvaatimukset tautien ja vioitusten osalta. Tarkastuksissa tavoitellaan mahdollisimman luotettavaa tulosta vähin kustannuksin.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 2/2000: 5  
sähköposti [ismo.koskinen@te-keskus.fi](mailto:ismo.koskinen@te-keskus.fi)  
puhelin 050 591 6634.